

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.21.484/2016/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Vankó Norbert ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** I.rendű felperes címeszám alatti lakos **I. rendű**, valamint **II.rendű felperes neve** I.rendű felperes címeszám alatti lakos **II. rendű felpereseknek** – a Dr. Szabó István Tamás ügyvéd által képviselt **alperes neve** alperes címeszám alatti székhelyű **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. október 13. napján kelt 11.P.21.861/2015/15. számú ítélete ellen a felperesek által 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben**, a le nem rótt elsőfokú eljárási illetékre vonatkozóan **megváltoztatja**, és a felperesek által egyetemlegesen fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 282.800,- (Kettőszáznyolcvankettőezer-nyolcszáz) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 60.000,- (Hatvanezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy külön felhívásra egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 377.000,- (Háromszázhetvenhétezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperesek 2005. július 28-án kölcsönkérelmet terjesztettek elő az alperesi pénzintézetnél, mivel az attól felveendő kölcsönből akarták megvásárolni a **ingatlan címe** szám alatti lakóingatlant. Az igénybe venni kívánt kölcsön összegét 7.300.000,- forint, vagy 43.484 CHF összegben jelölték meg, a hitel típusaként svájci frank alapú hitel feltüntetésére került sor a hitelkérelemben. Az I. rendű felperes 2005. július 28-án aláírásával igazolta, hogy elolvasta, megértette, és tudomásul vette az alperes külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatását. A tájékoztatás lényegét tekintve a következőket tartalmazza:

„Felhívjuk a figyelmét arra, hogy a devizában történő finanszírozás választásával Ön élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viseli annak kockázatait is. A kölcsönszerződés megkötésével Ön tudomásul veszi, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván és Ön arra vállal kötelezettséget, hogy a kölcsönt az Ön által választott külföldi devizában fizeti vissza. Tekintettel arra, hogy a forint az Ön által szerződés szerint választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, felhívjuk figyelmét, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés Önnek előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás „ellenértéke”: a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztőrészleteinek) megfizetéséhez ebben az esetben magasabb

forintösszeg szükséges – tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forint kell – a megfelelő devizanemre átváltva felhasználnia. Ennek következtében nem tudunk felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt az Önnél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállaljuk, különösen nem vállalunk kötelezettséget arra, hogy tájékoztassuk Önt egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról, így Önön múlik – ennek megfelelően – a változások követése, és az, hogy ez alapján bárminemű intézkedést tegyen. A kölcsönszerződésen Ön az aláírásával igazolja, hogy ennek a finanszírozásnak a kockázatairól világos tájékoztatást kapott, a kockázati összetevőket ismeri, és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánja venni.”

A felperesek kölcsönvevőként 2005. szeptember 5. napján a hitelkérelmüket kedvezően elbíráló alperessel kölcsönszerződést kötöttek az említett lakóingatlan vételének finanszírozása érdekében. A szerződés I/1. pontja szerint a bank az adósok részére, az adósok biztonságos finanszírozása érdekében 50.007 CHF összegű kölcsönt bocsájt rendelkezésre, tekintettel az adósok azon igényére, hogy a jelen szerződés I/2. pontjában írt célra, 6.700.000,- forint iránti finanszírozási igényt a bank kifejezetten svájci frank elszámolással elégítsen ki. Az adósok elfogadták azon tényt, hogy a nyilvántartásba vett devizaösszeg a jelen szerződés megkötése, valamint a folyósítás időpontja közti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás miatt a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt mértékben kerül megállapításra. Ezen összeg tájékoztató jellegű, a tartozás tényleges összege a II/1. pontban írtak szerint kerül megállapításra. Az alperes a kölcsönt 420 hónap futamidőre nyújtotta.

A szerződés II/1. pontja alapján a kölcsön folyósításának módja az adásvételi szerződésben megadott számlára történő egy összegű átutalás. A bank a kölcsönt a jelen szerződésben írt ügyféligény alapján minden esetben legfeljebb a I/1. pontban írt forintösszegben folyósítja, de ezt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott és hirdetményében megjelentetett devizavételi árfolyamon kiszámított svájci frank összegben tartja nyilván.

A III/1. pont szerint az adósok az igénybe vett kölcsön összege után a szerződés alapján kamatot és kezelési költséget kötelesek fizetni.

A III/2. pont szerint a kölcsön éves kamatlába a folyósítás időpontjában a hirdetményben megállapított érték, melyet a bank a szerződéskötés napjára vonatkozóan tájékoztató jelleggel közöl; kamatláb évi 3,99%. A kölcsön kamatlába periódusonként változó, de kamatperióduson belül állandó.

A III/3. pont szerint az adósok a kölcsön fennállásának minden ügyleti évében éves kezelési költséget kötelesek fizetni. A kezelési költség meghatározásának alapja a soron következő ügyleti év első napján fennálló tőketartozás. Kezelési költség ügyleti éven belül nem változtatható. A kezelési költség változó, mértéke a szerződéskötéskor 1,5%.

A III/4. pont szerint a bank a kölcsön ügyleti kamatlábát a kamatperiódus fordulónapján, késedelmi kamatát és a kezelési költséget az egyes ügyleti évek fordulónapján jogosult egyoldalúan megváltoztatni. A bank a kamatnak és a kezelési költségnek az adós számára kedvezőtlen változtatására akkor jogosult, ha a tőke- és pénzpiaci kamatlábak változása a bank forrás költségeinek a változása ezt szükségessé teszi. Az ügyleti kamatláb, késedelmi kamat és a kezelési költség mértékének az adósra kedvezőtlen hatású módosításáról a bank az adóst a kamat és kezelési költségváltozás időpontját megelőző 15. napig hirdetmény útján értesíti. Ezen túlmenően a kamat és a kezelési költség változásáról a bank az adóst a módosítás hatályba lépését követően hirdetményben értesíti.

A III/5. pont szerint az adós a kölcsön folyósításakor a folyósított kölcsönösszeg után folyósítási jutalékot fizet, melynek mértéke a szerződés megkötésének időpontjában hatályos hirdetmény szerint 1,5%.

A III/7. pont szerint a kölcsön 41/1997. (III.5.) Korm.rendelet előírásai szerint számított teljes hiteldíjmutatója: 6,16%. A teljes hiteldíjmutató forint devizanemben teljesített fizetések alapján a szerződéskötés napján érvényes deviza árfolyam figyelembevétele mellett került meghatározásra. Jelen szerződés elválaszthatatlan részét képezi a THM számítása során figyelembe nem vett költségek, díjak összegét, illetve becslését tartalmazó melléklet.

A IV/3. pont szerint felek megállapodnak abban, hogy a jelen szerződésben megállapított kölcsön a folyósítást, illetve az egyes részfolyósításokat követően kizárólagosan CHF-ben került nyilvántartásra, illetve elszámolásra. A tőke-, kamat- és kezelési költség havonta fizetendő összege: 283,63 CHF, amely az első ügyleti évben, illetve 6 havi kamatperiódusú kölcsön esetében az első kamatperióduson belül változatlan. E szerződési pontban az adósok tudomásul vették, hogy a folyósítás napja és az I/4. pontban írt első ügyleti év kezdő napja közötti időre eső kamatot, és a kezelési költséget az első törlesztéssel együtt annak esedékességekor kötelesek megfizetni. A kölcsönszerződés vonatkozásában a mindenkor esedékessé váló törlesztések, törlesztőrészletek, illetve bármilyen más pénzbeni kötelezettség svájci frankban teljesítendő. Más pénznemben való teljesítés esetén a bank által az esedékesség napján alkalmazott, a hirdetményében megjelölt deviza eladási árfolyamon kiszámított CHF összeget fordít az éppen esedékessé vált kötelezettség teljesítésére.

A IV/5. pont szerint a kezelési költség a szerződéskötés időpontjában hatályos hirdetmény szerinti kezelési költség mérték alapján első ügyleti évre eső havi összege: 62,51 CHF, amely a folyósítás napján hatályos hirdetményben meghatározott kezelési költség mértéke alapján változhat, ezt követően a további ügyleti évekre vonatkozó kezelési költségek III/3. pontban írtak alapján kerülnek megállapításra. A kezelési költséget a havi törlesztésekkel, a törlesztő részletekben kell megfizetni. A kezelési költség következő ügyleti évtől esedékes mértékéről és összegéről a bank minden eltelt ügyleti év után írásban értesíti az adóst.

A IV/6. pont szerint a folyósítási jutalék összege tájékoztató jelleggel jelen szerződés III/5. pontja alapján 750,1 CHF. Az adós jelen szerződés aláírását követően köteles a banknál vezetett deviza vagy lakossági bankszámláján biztosítani a folyósítási jutalék összegét, amely a deviza vagy lakossági bankszámlán az adós külön rendelkezése nélkül jelen szerződés aláírásával adott felhatalmazás alapján zárolásra kerül. A ténylegesen fizetendő folyósítási jutalék összege a folyósított kölcsönösszeg után a folyósítás időpontjában hatályos hirdetményben meghatározott mérték alapján kerül megfizetésre. A folyósítási jutalék az adós deviza, vagy lakossági bankszámlájáról a folyósítással egyidejűleg kerül levonásra.

A VII/2. pontban (CHF klauzula) az adósok kifejezetten úgy nyilatkoztak, hogy megértették a banki felvilágosítást, amely szerint kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igénylik a CHF nyilvántartást.

A VIII/12. pontban az adóstársak kijelentették, hogy a bank üzletszabályzatának, hirdetményének rendelkezéseit megismerték, azokat magukra nézve kötelezőnek fogadják el. Az adóstársak kijelentették továbbá, hogy a megkötendő szerződés tervezetét a hitelbírálati díjnak a kezelési költség beszámítása módját, a hitel prolongálásának várható költségét, nem teljesítés esetére a késedelmi kamat mértékét, és a hitelfelmondás feltételeit a teljes futamidőre kiszámított kamatot, a hatályos hirdetmény szerinti THM-t, számításának módját és számítása során figyelembe nem vett egyéb költségeket és azok várható értékét (így különösen a közjegyzői díj és a kölcsönfolyósításhoz megkövetelt biztosítási díj meghatározását és várható összegét) megismerték, megértették és tudomásul vették. Tudomásul veszik továbbá azt a tájékoztatást, hogy

- a THM meghatározása a hatályos vonatkozó jogszabály a bank aktuális hirdetményében közzétett kondíciói, feltételei alapján került meghatározásra, és a feltételek változása esetén mértéke módosulhat,

- a hitel kamat kockázatát a THM nem tükrözi,
- a hitel árfolyamkockázatát a THM nem tükrözi.

A VIII/13. pontban a szerződő felek megállapodtak, hogy az üzletszabályzat és a hirdetmény mindenkor, a kölcsönszerződés fennállása alatt bekövetkező módosulásai a hirdetmény vonatkozásában minden külön jogcselekmény nélkül az üzletszabályzat vonatkozásában akkor válnak a szerződés részévé, ha annak tartalmát az adósok kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadják. Ráutaló magatartással történő elfogadásnak tekintették a felek, ha az érintett fél megváltozott üzletszabályzattal szemben az írásbeli közléstől számított 15 napon belül kifogást írásban a bank felé nem tesz.

A VIII/14. pont végül rögzítette: a szerződésben nem szabályozott kérdésekre az üzletszabályzat és a hirdetmény rendelkezéseit kell alkalmazni. Ha a szerződés az üzletszabályzattal, vagy a hirdetménnyel ellentétes rendelkezést tartalmaz, a szerződés rendelkezései az irányadók. A szerződésben, az üzletszabályzatban, és a hirdetményben nem szabályozott kérdésekben az 1959. évi Ptk., a pénzforgalomról, pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről, valamint a bankhitelekéről szóló 232/2001. Korm.rendelet, a pénz- és elszámolás forgalom, valamint a pénzfeldolgozás szabályairól szóló 9/2011. számú (MK 147., MNB rendelet, továbbá a bank üzletszabályzatának, hirdetményének rendelkezései vonatkoznak.

Az adósok a szerződés aláírásával igazolták, hogy azokról a szerződési feltételekről, melyek jogszabály alapján váltak a szerződés részévé, a tájékoztatást megkapták. A felperesek aláírásukkal igazolták, hogy átvették az alperes által nyújtott jelzálogalapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződéshez kapcsolódó, a THM számítása során figyelembe nem vett, a szerződés megkötésével, illetve a szerződésszerű teljesítéshez kapcsolódóan esetlegesen felmerülő összegére, illetve becslésére vonatkozó tájékoztatást is.

A felperesek zálogkötelezettként is szerződtek az alperessel. A szerződés biztosítékaul felajánlották a **ingatlan címe** szám alatti ingatlan 1/1 tulajdoni illetőségét, melyre jelzálogjogot terheltek 50.007 CHF tőkeösszeg és járulécai erejéig. A szerződés kötelezettségek teljesítésére vonatkozóan a felperesek külön közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tettek.

Az alperes a kölcsönszerződést a törlesztések elmaradása miatt 2014. február 24. napján azonnali hatállyal felmondta, ekkor a felperesek nyilvántartott tartozását 41.333,33 CHF-ben jelölte meg.

Az alperes továbbiakban 2015. április 10-én készítette el a 2014. évi XL. (DH2) tv. szerinti felülvizsgálati elszámolását. E szerint tisztességtelenül felszámított összegként 6.974,44 CHF-ot mutatott ki, amelyet a felperesek tartozására jóváírt. Az elszámolás szerint a felperesek fogyasztói kölcsönszerződésből eredő lejárt tartozása ekként 37.619,63 CHF-ra módosult. Ez a forintosítást követően 9.455.836,- forint összegben került megállapításra. A felülvizsgálati elszámolás kapcsán a felperesek a rendelkezésre álló határidő alatt a banki tájékoztatásban pontosan ismertetett jogorvoslati lehetőségükkel nem éltek.

A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen az alperessel 2005. szeptember 5. napján kötött deviza-alapú kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérték a Ptk. 209. § (1) bekezdés, Ptk. 209/A. §, valamint Ptk. 209/B. § (1) és (3) bekezdéseire hivatkozással. A kereset szerint a kölcsönszerződés I/1., II/1., III/1., III/2., III/3., III/4., III/5., III/7., IV/3., IV/5., IV/6., VIII/12., VIII/13., valamint VIII/14. pontjainak rendelkezései érvénytelenek, mivel e szerződési feltételeket a felek egyedileg nem tárgyalták meg. Az alperes a felperesek figyelmét az ezekkel kapcsolatos kockázatokra nem hívta fel. Állították, amennyiben az alperes részéről teljes körű tájékoztatást kapnak az árfolyamkockázat lehetőségéről, úgy nem kötötték volna meg a szerződést, ezért a megjelölt feltételek miatti részleges semmisség az egész szerződés semmisségéhez vezet.

További kereseti kérelemként a perbeli szerződésre nézve irányadó 1996. évi CXII. tv. a Hpt. 213. § (1) bekezdés b.), d.) és e.) pontjára hivatkozással kérték az érvénytelenség megállapítását. Álláspontjuk szerint a szerződés nem tartalmazza a valós THM mértéket, továbbá azon feltételeknek, illetve körülményeknek a részletes meghatározását, melyek esetében a kezelési költség egyoldalúan megváltoztatható a pénzügyi intézet részéről. A szerződés nem tartalmazza továbbá a törlesztőrészek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat sem. A felperesek az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés bírósági úton történő hatályossá nyilvánítását kérték azzal, hogy saját elszámolásuk alapján állapítsa meg a bíróság az alperes felülvizsgálati elszámolásával szemben ténylegesen már csak 4.742.677,- forint a tartozásuk összege. A kölcsönszerződés érvénytelensége folytán az annak biztosítására kötött jelzálogszerződés érvénytelenségét is kérték megállapítani. Ennek jogkövetkezményeként az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jelzálog jog törlése iránti rendelkezés meghozatalát is kérték a bíróságtól.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Alperes hivatkozása szerint a felek között deviza-alapú, lakásvásárlási célú kölcsönszerződés jött létre, melynek írásbeli megkötése során felperesek írásban elismerték, hogy a szerződés részét képező üzletszabályzatot és hirdetményt elolvasták, megértették. Alperes előadta, hogy a devizakockázattal kapcsolatosan részletes írásbeli tájékoztatót már előzetesen megkapták a felperesek, amely szintén a szerződési dokumentáció része. Hangsúlyozta, hogy a pénzügyi intézetek számára sem volt még előre látható a hitelszerződés megkötése idején a forint későbbi árfolyam romlásának bekövetkezése. Az üzletszabályzat és a hirdetmény részletesen rendelkezik a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségekről, a részek teljesítésének feltételeiről. Előadta, hogy valamennyi bankfiókjában és internetes honlapján is közzétette üzletszabályzatát és hirdetményét, így azok a felperesek számára is hozzáférhetők voltak. Alperesi álláspont szerint a svájci frank alapú szerződés esetén a kedvező kamatszint mellett az adósoknak vállalniuk kellett a deviza árfolyamkockázatot. Ez jelen esetben azzal járt, hogy a törlesztőrészek a svájci frank és a forint árfolyama közötti kedvezőtlen elmozdulás miatt megemelkedtek. Önmagában az a körülmény, hogy a felperesek a magas forint kamattal szemben a kedvezőbb kamatozású deviza-alapú kölcsönt választották, nem minősíti a kölcsönadót tisztességtelennek. Hangsúlyozta, valamennyi lényeges szerződési feltételt az egyedileg kialakított szerződési pontok tartalmazzák. Vitatta, hogy a kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés valamely pontjába ütközne. Előadta, hogy az 2014. évi XL. tv. (elszámolási törvény, továbbiakban: DH2) alapján a korábbi egyoldalú kamat-, költség- és díjemelések figyelmen kívül hagyásával a felülvizsgálati elszámolást elkészítette, az így számított és az eredeti törlesztőrészek közötti különbség összege túlfizetésként elszámolásra került a felperesek javára. A felülvizsgálat során kialakított végleges elszámolás utóbb a polgári peres eljárásban már nem vitatható.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte felpereseket 808.800,- forint le nem rótt eljárási illeték utólagos megfizetésére, továbbá 120.000,- forint perköltségben is marasztalta őket az alperes javára.

Az ítélet indokolása szerint a peres felek között a Ptk. 523. § (1) bekezdés szerinti kölcsönszerződés jött létre, mely a Hpt. 2. számú melléklet III/5. pontja alapján fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül. A felek közötti jogviszony svájci frank, tehát deviza-alapú kölcsönszerződés. A Kúria 6/2013. PJE határozata értelmében ez a szerződéstípus nem ütközik jóerkölcsebe vagy jogszabályba, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra, nem tekinthető uzsorásnak és színleltnek. A perben beszerzett okirati bizonyítékok alapján a bíróság megállapította, hogy az alperes lehetővé tette az üzletszabályzat és a hirdetmény megismerését a felperesek számára. Ezt a felperesek a kölcsönszerződés aláírásával elismerték, magukra nézve kötelezőnek fogadták el, így az ezekben foglalt szabályok is a szerződés részévé váltak. A bíróság utalt a 2/2014. PJE határozat 1. pontjára, mely szerint a deviza-alapú fogyasztói kölcsönszerződés árfolyamkockázatot fogyasztóra hárító

rendelkezése a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés, melynek tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható, csak akkor, ha a fogyasztó ezzel kapcsolatban kapott tájékoztatása nem volt világos, vagy érthető, egy ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén alapul véve. A periratokhoz 8. sorszám alatt csatolt alperesi tájékoztatást, a bíróság ebből a szempontból értékelve megállapította, az egyértelműen rögzíti, hogy olyan típusú finanszírozásról van szó, mely árfolyamkockázattal jár, ami hatással van a törlesztőrészletekre, és az is egyértelműen kiderül belőle, hogy a kockázatnak nincs felső határa. A szerződés VII/2. pontja kifejezetten rögzíti még, hogy a felperesek ezt a felvilágosítást megértették, és ezen információ tudatában kívánták igénybe venni a kölcsön összegét azzal, hogy annak svájci frankban való nyilvántartását elfogadták. A felperesek tehát kifejezetten deviza-alapú kölcsönszerződést kívántak kötni az alperessel. A szerződés részleges érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmeket illetően - mivel az egyes általuk érvénytelenként megjelölt szerződési feltételekhez kapcsolódóan a felperesek külön indokolást nem adtak -, a bíróság általános jelleggel utalt arra, hogy a szerződési feltételek közül csak az általános szerződési feltételek, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltételek tisztességtelensége vizsgálható. A keresetben megjelöltek közül ebből a szempontból csak a VIII/12., valamint VIII/14., valamint III/4. szerződési pont feltételeit találta érdemben vizsgálhatónak a bíróság. Ezek közül a VIII/12. pontot illetően rögzítette, hogy az a felperesek egyoldalú nyilatkozatát tartalmazza, melynek tisztességtelensége – szerződési feltételként – nyilvánvalóan nem merülhet fel. A VIII/13. pont szerint a felpereseket kifogásolási jog megilleti, ezért önmagában ez a szerződési feltétel nem tekinthető tisztességtelennek, mint ahogy a VIII/14. pont sem, mivel az a szerződésre irányadó jogszabályok felsorolását tartalmazza.

A III/4. pont az ügyleti kamat, késedelmi kamat, kezelési költség egyoldalú módosításának lehetőségét tartalmazza. A DH1 törvény azonban az egyoldalú szerződésmódosítási feltétel vonatkozásában már kimondta, hogy vélelmezni kell az egyoldalú kamat-, és költségemelést lehetővé tevő szerződési kikötés tisztességtelenségét. Az alperes ezt figyelembe véve a DH1 törvény előírásai szerint a felperesekre vonatkozó felülvizsgálati elszámolást lefolytatta, az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelensége miatti érvénytelenségi jogkövetkezmények ezzel levonásra kerültek, így ezzel kapcsolatban további perbeli igényérvényesítési lehetősége a felpereseknek már nincs.

A törvényszék vizsgálta azt is, hogy a szerződés a Hpt. 213. §-ába ütközik-e. Ennek során a 6/2013. PJE határozat, valamint az 1/2016. PJE határozat elbírálási szempontjait alapul véve a perbeli szerződésre vonatkozóan megállapította, hogy az pontosan meghatározza a kölcsön tárgyát, a I/1. pont rögzíti a havi törlesztőrészlet összegét, rendelkezik az átszámítási módról (IV/3. pont), rögzíti a futamidőt, azaz a törlesztőrészletek számát (I/4. pont), és a törlesztőrészletek esedékességét is (IV/4. pont). Mindezek alapján megállapíthatónak találta, hogy a szerződés egyértelműen és pontosan tartalmazza a kölcsön tárgyát, a törlesztőrészletek összegét, esedékességét, számát, ezáltal a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a.)-e.) pontjában előírt törvényi kritériumoknak. A szerződés III/7. pontja a teljes hiteldíjmutatóval kapcsolatos meghatározásokat rögzíti, ezzel a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b.) pontjában előírtaknak is. Mindezekre tekintettel a bíróság a felperes keresetét jogalap hiányában utasította el, mellőzve az érvénytelenség kért jogkövetkezményeinek alkalmazását.

Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását, és a szerződés érvénytelenségének kereseti kérelemben hivatkozott jogalapokon történő megállapítását. A felperesek fellebbezésük indoklásában az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolását ismertették, majd pedig az általuk jogszabálysértőnek minősített ítélet tekintetében kifejtették érdemi fellebbezési indokaikat. Ismételt felsorolták, hogy keresetükben mely szerződési feltételeket tekintenek tisztességtelennek, és kérték ezekre nézve a részleges érvénytelenség megállapítását. Kiemelték, hogy az alperes a szerződéskötéskor velük egyedileg nem tárgyalta meg

azokat a kockázati tényezőket, melyek ismeretében nem is kötötték volna meg a szerződést. Ebből az következik, hogy a részlegesen érvénytelen kikötések a szerződés teljes semmisségéhez vezetnek. Kérték figyelembe venni az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát, továbbá azt, hogy a részleges érvénytelenség szabálya csak akkor érvényesül, ha az csupán a szerződés egyik elemére vonatkozik, így a szerződés többi része érvényes, ugyanakkor a szerződést az érvénytelen rész nélkül is megkötötték volna a felek.

A perbeli szerződés esetében maga a deviza-alapú elszámolási mód az a fogyasztóval egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, amely a felek közötti szerződéses egyensúlyt a pénzügyi szolgáltató javára, egyúttal a fogyasztó hátrányára állapítja meg, mely feltétel ezért tisztességtelen. A deviza-alapú elszámolás nélkül azonban a szerződés nem teljesíthető, ezért az egész szerződés megdől a Ptk. 239. §-a értelmében. A szerződéses konstrukció legjellemzőbb sajátossága a deviza-alapú elszámolás, mely a szerződésbe kódolva szükségszerűen a felperesek, mint kölcsönvevők rovására borította fel a szerződési egyensúlyt. Ennek tényére, és lehetséges következményeire nem hívták fel megfelelő alapossággal a felperesek figyelmét a szerződéskötéskor. Ebben a lényeges szerződési feltételben nem lehetett konszenzus a felek között. Ha a felperesek ekkor annak tudatában lettek volna, hogy több éves teljesítést követően előfordulhat, hogy nem csökken, hanem kifejezetten növekedik a forintban kifejezett tartozásuk, egész bizonyos, hogy nem kötnek ilyen típusú szerződést. Az alperesnek kifejezetten fel kellett volna hívnia a figyelmet az általános szerződési feltételként alkalmazott deviza-alapú nyilvántartás speciális tartalmára. Ezt megismerve, a felpereseknek külön nyilatkozatban kellett volna elfogadni ezt a feltételt ahhoz, hogy az a szerződés részévé váljon. A valós kockázatokkal kapcsolatos érdemi figyelemfelhívás nélkül adott banki ajánlat polgári jogi értelemben nem megengedhető hatalmasság, az azért sem tisztességes, mivel a forintHITELEKNÉL alacsonyabb kamatot ígért a bank, ugyanakkor a kockázatokra kellő mértékig nem hívta fel a figyelmet. A főszolgáltatás csak akkor nem támadható, ha az azt megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételek világosak és érthetőek. A szerződésbeli deviza-alapú elszámolás azonban önmagában nem világos, kellőképpen nem érthető. Felperesek e körben kiemelték; a kamat és árfolyam jövőbeni változása a kölcsönt biztosító pénzintézetek számára sem volt előre megbecsülhető, ezért a laikus fogyasztóval szemben sem várható el, hogy ilyen előzetes becslésre képes legyen. Ennek hiányában viszont nyilvánvalóan be nem látható kockázatot kellett felvállalni a szerződéskötéskor, mely már egyfajta szerencseelem megjelenése a szerződésben. Mindezek alapján hiányolták, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a felpereseknek a deviza-alapú elszámolásra, mint tisztességtelen szerződési feltételre való hivatkozását.

Emellett kérték a kezelési költségek és a folyósítási jutalék felszámítását egyidejűleg lehetővé tevő szerződési rendelkezéseket is érvénytelennek tekinteni, figyelemmel arra, hogy a pénzügyi szolgáltatás összes díját az ügyleti kamatnak kellene tartalmaznia. Nem elfogadható, hogy a pénzügyi szolgáltató az adós számra nem megismerhető referenciák után számol egyoldalúan módosítható költségeket, a pénzügyi vállalkozás ezekkel kapcsolatban nem nyújt valós szolgáltatást. Megjegyezték, hogy a kezelési költség számítását egyébként is forintban kellene meghatározni, mivel a bank költségei ebben a pénznemben keletkeznek. Az árfolyamkockázat feltárásával kapcsolatos tájékoztatást illetően a Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pontját idézték, és azt hangsúlyozták, hogy az alperes által jelen esetben alkalmazott nyilatkozat önmagában alkalmatlan a tényleges kockázat megismerésére, az csupán a hitelfolyósítást megelőző banki protokoll része, kellő mélységű tájékoztatás nem is volt célja a banknak. Érdemi tájékoztatás esetén fel kellett volna hívni a felperesi fogyasztók figyelmét arra, hogy az árfolyam törlesztőrészletre gyakorolt hatás a deviza, illetve forint árfolyam kedvezőtlenül is változhat, így a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege nőhet, továbbá, hogy ez az árfolyam forintban kifejezett tartozásra gyakorolt hatásként a hitelező által devizában nyilvántartott tartozás forint összegét is emelheti, és az árfolyamfedezetre gyakorolt hatása is kedvezőtlenül alakulhat. Ilyen mértékű tájékoztatást a szerződés megkötésekor a

felperesek az árfolyamkockázattal kapcsolatban nem kaptak, így alappal gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós, az őket csak korlátozott mértékben terheli. Valójában a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen elsődlegesen, ennek következtében minősül a szerződés teljesen érvénytelennek.

Felperesek fellebbezésükben fenntartották álláspontjukat, hogy a perbeli kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b.), d.) és e.) pontjába ütközés miatt is semmis. A fellebbezési álláspont szerint az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket is helytelenül vette alapul, az jelen esetben legfeljebb az alperes által folyósított 6.700.000,- forint összegben határozható meg, ezután pedig alacsonyabb első- és másodfokú eljárási illetéket kell figyelembe venni.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokok alapján történő helybenhagyására irányult. A deviza-alapú kölcsönszerződés sajátosságait ismertetve hangsúlyozta, hogy ezzel kapcsolatban kifejezetten felhívta a felperesek figyelmét, a kölcsönszerződés lényeges tartalmi elemeire, kockázataira. A kölcsönszerződés tartalmazza a lényeges szerződési feltételeket, így a kölcsön összegét, a visszafizetés feltételeit, ezzel minden lényegesnek minősített kérdésben a felek megállapodtak. A deviza-alapú elszámolás nem minősülhet tisztességtelen általános szerződési feltételnek. A deviza-alapú hitelezés egyik lényeges eleme, hogy a folyósított hitel és az azt terhelő ügyleti kamat devizában kerül nyilvántartásra, azonban a folyósítás és törlesztés forintban történik. Ezt a konstrukciót maguk a felperesek választották éppen annak érdekében, hogy ez alapján lényegesen alacsonyabb kamattal juthassanak a kölcsönhöz. A kedvezőbb kamatszint mellett az adósnak azonban vállalnia kell a deviza árfolyam kockázatát. Ezzel kapcsolatos felvilágosításról, a megfelelő tájékoztatásukról a felperesek a kölcsönszerződés VII/2. pontjában írásban kifejezetten nyilatkoztak. A felpereseknek a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírása után, több mint egy hónapjuk volt annak áttanulmányozására a szerződéskötés időpontjáig. Az alperesi pénzügyi intézet által adott tájékoztatások tehát teljes körűek, megfelelőek voltak, összhangban álltak az akkor irányadó jogszabályi rendelkezésekkel. Alperes a 6/2013. PJE határozatra, valamint eseti döntésekre hivatkozással hangsúlyozta, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos szerződési rendelkezést nem lehet tisztességtelennek tekinteni. A felek között létrejött kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezte a THM számítás és a költségek összegét meghatározó melléklet. Alperesi álláspont szerint a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő teljes ellenértéknek nemcsak a kamat, hanem egyéb költségek is részét képezhetik. A folyósítási jutalék, illetve egyéb szerződéskötéssel kapcsolatos költségek felszámítása nem tisztességtelen, érvényesen erre az alperesi pénzügyi intézetnek lehetősége van. A törlesztőrészek és THM meghatározása szabályszerűen megtörtént a szerződésben, az tartalmazza az összes felmerülő költséget is.

A fellebbezés érdemi, fő tárgyát tekintve alaptalan, kizárólag a perköltség, és illeték leszállítása iránti részében **alapos**.

Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint a felperesek az I. rendű alperessel a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződést kötöttek, amely a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 2. sz. melléklet III/5. pontja alapján fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül, és a Ptk. 685. § e.) pontja szerint fogyasztói szerződés.

A perbeli szerződéskötés időpontjára tekintettel irányadó, a 2006. évi III. tv. 2006. március 1-től hatályos módosításait megelőzően hatályos 1959-es Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdései szerint a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges.

A felperesek helyes hivatkozása szerint a kölcsönszerződéshez általános szerződési feltételek (ÁSZF) kapcsolódnak, és az alperesi bank által a másik fél közreműködése nélkül előre

meghatározott egyéb kikötések is találhatók a kölcsönszerződésben. Az ÁSZF és a szerződés egyéb kikötései tartalmának megismerését és megértését azonban az alperes a felperesek számára lehetővé tette. A szerződés VIII/12. pontjában a felperesek kifejezetten kijelentették, hogy az ÁSZF és a kapcsolódó banki hirdetmény rendelkezéseit megismerték, azokat magukra nézve kötelezőnek fogadják el. Kijelentették továbbá, hogy a megkötendő kölcsönszerződés tervezetét, költségeket, késedelmi kamat mértékét, felmondást, a teljes futamidőre számított kamatot, THM-et megismerték, megértették, tudomásul vették.

A perbeli esetben ezért megállapítható, hogy az alperesi ÁSZF - mivel annak tartalmát a felek megismerhették és azt kifejezetten elfogadták - a Ptk. 205. § (3) bekezdésében foglaltak szerint a szerződés részévé vált, így az abban foglaltak irányadók a felek jogviszonyára.

A felperesek fellebbezésben is fenntartott hivatkozása alapján a Ptk. 209., 209/A., 209/B. § (1), (3) és (5) bekezdése szerint a kölcsönszerződés I/1., II/1., III/1., 2., 3., 4. 5., 7., IV/3., 5., 6. és a VIII/12., 13. és 14. pontjaiban rögzített kikötések és a szerződés „deviza eladási árfolyam” és „deviza vételi árfolyam” szövegrészei, mint a fogyasztókkal szerződő alperes által egyoldalúan előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt kikötések érvénytelenek. Utaltak a Ptk. 239. §-ára, mely szerint a szerződés részleges érvénytelensége esetén, ha az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési kikötések érvénytelenek és az árfolyamkockázatra figyelemfelhívó rendelkezés hiányzik, úgy a szerződés teljes érvénytelensége megállapítható.

Jelen szerződés megkötésére 2005. szeptemberében került sor, ezért elsődlegesen vizsgálendő volt, hogy a Ptk. vonatkozó rendelkezéseinek változása miatt a felperesek által hivatkozott tisztességtelenség megtámadási, vagy semmisségi hivatkozásnak minősül. Ennek az igényérvényesítési határidő miatt van jelentősége.

Az Európai Unió Tanácsa 93/13. számú (EGK) irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről (továbbiakban: irányelv) céljainak elérése érdekében a jogalkotó a Ptk-t először az 1997. évi CXIX. törvénnyel módosította. Ennek eredményeként a Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében minden tisztességtelen általános szerződési feltétel megtámadható volt. Magyarország 2004. május 1-jével csatlakozott az Európai Unóhoz. Az Országgyűlés az Európai Unió Bírósága által a C-203/04. számú YNOS Kft. kontra Varga János ügyében kifejtettekkel összhangban 2006. március 1. hatállyal a 2006. évi III. törvénnyel módosította a Ptk-t - egyebek mellett - akként, hogy a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltétel jogkövetkezménye a semmisség (Ptk. 209/A. § (2) bekezdése). Az Európai Unió Bírósága a hivatkozott ügyben kifejezetten utalt arra, hogy a nemzeti bíróságoknak „irányelv konform” módon kell értelmezniük a nemzeti jogszabályokat, a követelménynek megfelelően a Ptk-nak egy adott ügyben irányadó rendelkezéseit az irányelv céljára és rendelkezéseire tekintettel úgy indokolt értelmezni, ahogy azt a fogyasztói érdekek hatékony érvényre juttatásának célja szükségessé teszi. A fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. (XII.12.) Pk. vélemény 2. pontja ezért kifejezetten rögzíti, hogy a 2006. március 1. előtt, de a 2004. május 1. után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételek tisztességtelenségének is a semmisség a jogkövetkezménye. Erre figyelemmel nem helytálló az alperes hivatkozása arra, hogy a fogyasztónak minősülő felperesek a tisztességtelen szerződési kikötés tekintetében csupán megtámadási jogot gyakorolhattak. A perben ezért érdemben vizsgálendő volt a 2005. évben kötött szerződés hivatkozott pontjainak tisztességtelensége, mint lehetséges semmisségi ok.

A szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209/B. § (1) bekezdése a jóhiszeműség és tisztesség elvét sértő olyan kikötést minősítette tisztességtelenné, amely az egyik fél jogait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosan határozza meg. A Ptk. 209/B. § (5) bekezdése kivételt fogalmazott meg a fenti főszabály alól annak kimondásával, hogy a tisztességtelen szerződési

feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatás és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető. Kölcsönszerződésnél – a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint – a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése.

A felperesek az általuk kifogásolt kikötések tekintetében a deviza alapú elszámolás tisztességtelenségére hivatkoztak, mely szolgáltatás, ellenszolgáltatást meghatározó kikötésnek minősül. Ezen szerződési feltételek tisztességtelenségei azonban csak akkor állapíthatók meg, ha a kikötés nem érthető, nem világos. A bank már a kölcsön igénylésekor az előzetes írásbeli tájékoztatásában, 2005. júliusában tájékoztatta a felpereseket a deviza alapú elszámolásról, arról, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván, a forint és a választott idegen deviza átváltási aránya a napi mozgások hatására változhat, az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás emelkedés előre nem látható és nem kiszámítható többletköltséget okozhat. A szerződés I/1. pontjában is kifejezetten rögzítették, hogy az alperes a felperesek finanszírozása érdekében 50.007,- CHF összegű kölcsönt bocsát az adósok rendelkezésére, hogy a felperesek 6.700.000,- forint iránti finanszírozási igényét a bank kifejezetten CHF elszámolással elégítse ki. A szerződés 2.1. pontja rögzíti, hogy a bank által a banki hirdetményben megjelentetett forint összegben folyósított összeget a bank devizaátvételi árfolyamon kiszámított CHF összegben tartja nyilván. Az adósok, azaz a felperesek a 7.2. pontban kifejezetten nyilatkoztak, hogy a jelentős árfolyamkockázat keletkezése mellett is a tájékoztatást megértették és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget és igénylik a CHF nyilvántartást. A 8.12. pontban az adósok nyilatkoztak, hogy a bank üzletszabályzatának és hirdetményeinek rendelkezéseit megértették, azokat magukra nézve kötelezőnek ismerték el.

Mindebből megállapíthatóan a deviza alapú szerződések lényeges feltételeit rögzítették a szerződésben, ennek szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető volt, így nincs lehetőség a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések részleges érvénytelenségének megállapítására. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság a 6/2013. PJE 1. és 2. pontjaira, miszerint a deviza alapú hitel, kölcsön és pénzügyi lízingszerződések (a továbbiakban: deviza alapú kölcsönszerződések) devizaszerződések. A felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénzben) és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénzben). E szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó kölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodik el, melyből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése, az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi. A deviza alapú kölcsönszerződés, mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenére az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe, nem uzsorás szerződés, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra és nem is színlelt szerződés. A szerződési terheknek a szerződés megkötését követő – előre nem látható – egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető tekintettel arra, hogy az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia.

Megjegyzni továbbá az ítéletábra, hogy 2004. évtől a pénzügyi intézmények kölcsön és hitelkínálatában általában alkalmazott deviza alapú konstrukció általánossá vált, amit jelez a körülmény is, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény miniszteri indokolása szerint 2014. nyarán több mint 500 000 ilyen típusú szerződés létezett. Ez azt jelenti, hogy a perbeli üzletszabályzat felperesek által kifogásolt szerződési feltételei megfeleltek a pénzpiacra kialakult üzleti szokásoknak, nem tértek el az akkor szokásos szerződési gyakorlattól, így a hivatkozott szerződési feltételek érthetőnek és világosnak minősülnek egy átlagosan tájékozott fogyasztó számára is, ezért azok semmissége nem állapítható meg.

A felperesek fellebbezésükben hivatkoztak arra is, hogy a pénzügyi szolgáltatás összes díját a kamatnak tartalmaznia kell, így nem elfogadható, hogy a pénzügyi szolgáltató olyan az adós számára nem megismerhető referenciák után számol költséget, ami az adóst ellehetetleníti. A kezelési költség, a folyósítási jutalék felszámítása az alperes részére ellenszolgáltatás nélküli vagyoni előnyt biztosít, ami szintén a szerződés e rendelkezéseinek érvénytelenségét okozza.

A már hivatkozott Ptk. 209/B. § (1) bekezdése a jóhiszeműség és tisztesség elvét sértő olyan kikötést minősít tisztességtelennek, amely az egyik fél jogait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosan határozza meg, a Ptk. 209/B. § (5) bekezdése pedig egy kivételt fogalmazott meg a fenti főszabály alól, annak kimondásával, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésekre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető. A kölcsönszerződésnél a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ez utóbbinak bankkölcsönszerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított kölcsönösszeg kamatát is. A Ptk. 523. § (2) bekezdése értelmében, ez azonban – a szerződési jog alapvetően diszpozitív jellegéből és a szerződési szabadság elvéből (Ptk. 200. § (1) bekezdés) következően – nem jelenti azt, hogy az ellenszolgáltatás a tőkén és a kamaton felül ne tartalmazhatna az adós részéről teljesítendő egyéb fizetési kötelezettséget is. Lényeges ebből a szempontból, hogy a kamatot az adós a kölcsönösszeg, mint idegen pénz használatáért fizeti, amely használati díj hivatott ellentételezni egyfelől a hitelezőnek azt a tisztas üzleti hasznát, amelynek elérése érdekében köti a maga részéről a kölcsönügyletet, másfelől a kölcsön díja magában foglalja a kölcsönadó által vállalt – az adós teljesítőképességében és ezáltal a kölcsön visszafizetésében rejlő – kockázatot is. Bankkölcsön esetén ezen felül a hitelező szolgáltatása kiterjed az adós hitelképességének vizsgálatára, a kölcsönszerződés előkészítésére, a folyósított kölcsön nyilvántartására, és a figyelemmel kíséréssel, ellenőrzéssel és az esetleges behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja (1996. évi CXII. törvény 2. sz. melléklet I.10.3. pontja). Ezeknek az adminisztratív jellegű szolgáltatásoknak a költségét a hitelező vagy az üzleti kamatba beépítve érvényesíti, vagy külön nevesítve kezelési költség vagy egyéb költség címen tart erre igényt. Mindebből következően a kezelési költség a szolgáltatás – ellenszolgáltatás meghatározásának körébe tartozik, a hitelintézet által nyújtott szolgáltatás (kölcsön nyújtás) ellenértékének egyik eleme, következésképpen az arra vonatkozó általános szerződési feltétel tisztességtelensége is csak akkor vizsgálható, ha annak megszövegezése nem egyértelmű, nem érthető (BDT 2012/2739., Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.116/2016/4. számú döntés). A perbeli szerződés kezelési költségre vonatkozó kikötésének megszövegezése azonban egyértelmű, annak alapján a felperesek számára is érhetőnek kellett lennie, hogy az üzleti kamaton felül ilyen címen is terheli őket fizetési kötelezettség, és annak induló értéke a kölcsönösszeg 1,5%-a. Ennek tekintetében a szerződéskötés alkalmával fel sem merülhetett kétségük, mivel annak tartalmára, megismerésére ugyancsak írásbeli nyilatkozatot tettek.

A felperesek fellebbezésükben arra is hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő részletességgel tájékoztatást nem kaptak, és nem hangzott el tájékoztatás arra vonatkozóan sem, hogy az árfolyam törlesztő részletre gyakorolt hatása tekintetében, ha a deviza/forint árfolyam kedvezőtlenül változik, úgy a törlesztendő részletek forint összege nőhet, és hogy az árfolyam forintban kifejezett, tartozásra gyakorolt hatása következtében az árfolyamváltozás a hitelező által devizában nyilvántartott tartozás forint összegét is érinteni fogja. Nem adott tájékoztatást a fedezeti ingatlanok értékének devizához kötöttségével kapcsolatosan arról, hogy a fogyasztónak nem devizában keletkezik jövedelme, így az árfolyamváltozásnak van kitéve a fogyasztó, illetve, hogy nem a fogyasztó jövedelmét, hanem az ingatlan fedezeti értékét vették figyelembe a hitelképesség vizsgálatakor. E tájékoztatások elmaradása folytán az alperesek alappal gondolhatták úgy, hogy az

árfolyamkockázat nem valós, vagy az őket csak korlátozott mértékben terheli, ezért a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése álláspontjuk szerint tisztességtelen, és emiatt a szerződés teljes érvénytelensége állapítható meg.

A 2/2014. PJE 1) pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, mely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem világos, nem volt érhető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt „az átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és, hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959. évi Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötéskor hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött deviza hitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, melynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint az annak törlesztő részletre gyakorolt hatását. Jelen esetben az alperes az iratokhoz 8. sorszám alatt csatolt beadványának mellékleteként, „A külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megjelölésű irattal igazolta, hogy a lehetséges kockázatokra feltáró nyilatkozat írásban elkészült, az a szerződéskötés időszakában rendelkezésre állt, és azt az alperes át is adta I. rendű felperesnek 2005. július 8-án, még a szerződéskötést hónapokkal megelőzően. Mindezt az I. rendű felperes aláírásával igazolta, tehát az árfolyamkockázatról való előzetes tájékoztatás szabályszerűen megtörtént. Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés megkötésére csak ezt követően, 2005. szeptember 5. napján került sor, így volt elegendő ideje a felpereseknek arra, hogy a deviza kölcsönszerződés megkötésében rejlő kockázatokat felmérjék, megértsék, mérlegeljék, azt kellő körültekintéssel megvizsgálják, vagy akár szakemberrel is megvizsgáltassák.

Megjegyzzi az ítélőtábla, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértéséből a Ptk. 200. § (2) bekezdésére alapítottan azonban nem feltétlenül következik a kölcsönszerződés érvénytelensége. Az 1959. évi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási, jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből az eset összes körülményéből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály – egyéb más jogági szankciók mellett – a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT 2006/1450., BDT 2009/204.). A pénzügyi jog körébe tartozó, hivatkozott Hpt. rendelkezés a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradásához külön nem fűzte hozzá a semmisség jogkövetkezményét, ebből következően az árfolyam kockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia egy külön, előzetesen közölt kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is. Konkrét tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján is lehet vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Jelen per adataiból ehhez képest egyértelműen megállapítható, hogy külön kockázatfeltáró nyilatkozat készült, sőt ezen túlmenően a peres felek által kötött szerződés VII/2. pontja is kifejezetten rögzíti: a felperesek megértették azt a felvilágosítást, hogy a kölcsön vonatkozásában jelentős

árfolyamkockázat keletkezhet, amennyiben az árfolyam jelentősen változik. A felperesek mindezen információk tudatában és ismeretében is igénybe kívánták venni a deviza alapú kölcsönszerződést. A peradatokból az állapítható meg, hogy a felperesek számára egyértelműnek és világosnak kellett lennie: az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őket terheli, és a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ezért a sérelmezett kikötés érvénytelenségét nem lehet megállapítani. Itt is utal az ítélet arra, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések nyújtása 2004-től már kialakult szerződési gyakorlattal rendelkezett. Így a külön figyelemfelhívó előzetes tájékoztatás és a szerződésben foglalt VII/2. számú kikötés egyértelmű, megfelelő tartalmú tájékoztatást adott a felpereseknek az árfolyamkockázat viseléséről.

A felperesek fellebbezésükben továbbra is fenntartották a Hpt. 213. § (1) bekezdés b), d), e) pontjában foglaltakra hivatkozással azt az álláspontjukat, hogy a kölcsönszerződés semmis, további indokokat nem fejtettek ki.

A pénzügyi törvényről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdését a 2000. évi CXXIV. törvény iktatta be 2001. január 1. hatállyal. Eszerint semmis az a fogyasztási lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza

- a) szerződés tárgyát
- b) az éves %-ban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb – esetleges – költségek meghatározását és összegét, vagy, ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést
- c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ide értve kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves %-ban kifejezett értékét
- d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható,
- e) törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat
- f) szükséges biztosítékok meghatározását, valamint
- g) a szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztótól megkövetelt biztosítások megjelölését.

A szerződés III/7. pontja, ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen rögzíti, tartalmazza a teljes hiteldíjmutató mértékét, és a szerződés mellékletében találhatóak a THM számítás során figyelembe nem vett költségek, díjak összegének meghatározása, illetőleg azokra vonatkozó becslést. Jelen esetben a szerződés tehát tartalmazza az éves %-ban kifejezett teljes hiteldíj mutatót, ezért az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akarati hiba miatt a szerződés megtámadására adhat alapot (1959. Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése). A felperesek azonban a szerződést nem támadták meg azon az alapon, hogy a szerződés megkötésekor e felől tévedésben voltak, vagy megtévesztették őket a szerződés lényeges terheit illetően, illetve abban, hogy az adott szerződés feltételei „is” pénzügyi törvény által ajánlott kölcsön feltételeihez képest kedvezőbbek lettek volna. Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a THM-nek a perbeli jogvitára hatályos 41/1997. (III.5.) Korm.rendelet (THM rendelet) Th. rendelet 1. § (1) bekezdésében deklarált célja, hogy a különböző ajánlatok összehasonlíthatók legyenek, ez jelen esetben megvalósult, hiszen a kölcsönszerződés megkötése idején mindegyik deviza alapú kölcsönszerződés, mely a piacon fellelhető volt, tartalmazta az árfolyamrést. Ez a körülmény utólag, mint tisztességtelen szerződési feltétel törvényileg kiiktatásra került, így ez már nem eredményezhet érvénytelenséget.

A felperesek a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozással is kérték a szerződés semmisségének megállapítását, mely a kölcsönszerződés III/4. pontját érintette. E pont érvénytelenségével kapcsolatban az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel az ítéletábra egyetért. A

DH1 törvény alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések részét képező, a pénzügyi intézmény számára egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő általános szerződési feltételek érvénytelenségére törvényi rendelkezések vonatkoznak, ez a hivatkozott érvénytelenségi ok egyedi, bírói mérlegelését perakadályként kizárja.

A perbeli esetben ez azt is jelenti, hogy a továbbiakban a DH1 törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések részét képező fenti tartalmú általános szerződési feltétel semmissége nem vitatható, ezért nincs helye bíróság előtti igényérvényesítésnek sem az érvényesség, sem az érvénytelenség megállapítása tárgyában, hiszen a bíróság a törvénnyel szemben az érvényességet nyilvánvalóan nem állapíthatja meg, másrészt pedig az érvénytelenség bírói megállapítását a törvényi rendelkezés okafogyottá teszi. Ez okból a felperesek ezen Hpt. pont tekintetében perben előterjesztett egyedi semmisségi hivatkozása eredményre nem vezethetett.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltak tekintetében a törlesztő részletek számát, összegét, törlesztési időpontokat illetően az elsőfokú bíróság döntésével az ítélet tábla ugyancsak egyetért, mivel alkalmazandóak a Kúria 6/2013. PJE határozata és az 1/2016. PJE határozat deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződésre vonatkozó iránymutatásai. Jelen esetben a szerződés tárgyát tartalmazza a szerződés I/1. pontjában, az 6.700.000,- forint, amelynek svájci frankban nyilvántartott összegéből a II/1. pontban szereplő szerződési feltétel segítségével számolható ki a devizaösszeg. A kölcsönszerződés IV/3. pontja rendelkezik az átszámításról, így tehát a szerződés tartalmazza a kölcsön összegét, a törlesztő részletek számát és a törlesztési időpontokat is (I/4., IV/4. pontok), azaz a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltaknak is megfelel.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla a per fő tárgyát képező kereseti kérelmeket az elsőfokú bírósággal egyezően bírálta el, e tekintetben az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdésre történt hivatkozással helybenhagyta.

Megváltoztatásra szorultak ugyanakkor az elsőfokú ítélet költségviseléssel kapcsolatos rendelkezései, a felperesek teljes pervesztességük ellenére az elsőfokú ítéletben meghatározottakhoz képest ugyanis alacsonyabb összegű illeték, illetve perköltség fizetésre kötelezendők, mivel az elsőfokú bíróság nem a bírói gyakorlatot követő módon határozta meg a pertárgyértéket. A pertárgyérték meghatározása a deviza-alapú szerződések érvénytelensége iránti perekben a perindítás céljától függ elsősorban. A felperesek által állított érvénytelenség-megállapítás folytán valamely jogkövetkezmény alkalmazása válik szükségessé, mellyel felperesek végső célja jellemzően az, hogy a kölcsönadó pénzintézet által készített, adott esetben már felülvizsgált elszámolásban kimutatott tartozáshoz képest alacsonyabb összegű tartozást kelljen végtörleszteni, sőt gyakori, hogy a felperesek saját elszámolásuk alapján túlfizetésre hivatkozva marasztalási igényt is előterjesztenek. A jelen perben a felperesek az általuk hivatkozott érvénytelenségi okok jogkövetkezményeként saját elszámolásukat kérték irányadónak elfogadni, mely alapján álláspontjuk szerint a bank által kimutatott, felülvizsgált elszámolásban megjelölt 9.455.836,- forint összegű tartozáshoz képest csupán 4.742.677,- forinttal tartoznak. A perlés célja tehát az, hogy a tartozás ezen összegre csökkenjen az alperesi bank által kimutatott tartozás összegéhez képest. Ennek megfelelően a két elszámolási összeg különbözete, tehát 4.713.159,- forint tekintendő helyes pertárgyértéknek. Az illetékfeljegyzési jogban részesült felperesek által le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összege így helyesen 4.713.159,- forint 6%-a, azaz kerekítve 282.800,- forint, mely összegre leszállítandó az elsőfokú bíróság által megállapított eljárási illeték összege. Ugyancsak az említett perköltségből kiindulva határozta meg az ítélet tábla a fellebbezési eljárási illeték összegét (az irányadó pertárgyérték 8%-a: 377.000,- forint), és ehhez igazodóan került sor a pervesztes felperesek másodfokú eljárási költségben való marasztalására is a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. A

jogi képvisellel felmerült költséget az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) pont, valamint (5) és (6) bekezdései alapján határozta meg.

Szeged, 2017. január 26.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.. Dobler László s.k.
a tanács elnöke előadó bíró

Dr. Béri András s.k.
táblabíró